

Sygn. akt I ACa 1317/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wiesława Kuberska
Sędziowie:	SSA Małgorzata Stanek (spraw.) SSA Bożena Błaszczuk
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Olejniczak

po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2013 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **S. P.**

przeciwko **R. J. i (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 19 września 2012 r. sygn. akt II C 50/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 4 w ten sposób, że zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda S. P. kwotę 8.000 (osiem tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 17 marca 2011 roku do dnia zapłaty;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym na rzecz strony pozwanej.

Sygn. akt I ACa 1317/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 19 września 2012 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił powództwo S. P. przeciwko R. J. o zadośćuczynienie co do całości żądania oraz o odszkodowanie ponad łączną kwotę 1.130, 24 zł.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo zasługiwało jedynie na częściowe uwzględnienie. R. J., kierując pojazdem mechanicznym, potrącił powoda na przejściu dla pieszych i ponosi odpowiedzialność cywilną za wynikające stąd skutki. Roszczenia pozwu okazały się jednak wygórowane

i w znacznej części bezpodstawne. Powód już przed wypadkiem cierpiał na szereg schorzeń, w tym dolegliwości bólowe kręgosłupa w związku ze zmianami zwyrodnieniowymi. Bezpośrednimi następstwami wypadku dla stanu zdrowia powoda było stłuczenie kończyny dolnej lewej, uraz lewego barku i kręgosłupa. Według biegłego neurologa uraz kręgosłupa nasilił istniejące już dolegliwości bólowe na okres około 2 miesięcy (a z pewnością poniżej 6 miesięcy), zaś zakres potrzebnej powodowi pomocy osób trzecich zwiększył się w ciągu 2 miesięcy po wypadku i wynosił 2 godziny dziennie. Jeżeli chodzi o skutki wypadku w sferze psychologicznej i psychiatrycznej, to należą do nich zespół stresu pourazowego oraz nerwica pourazowa.

W związku ze stwierdzoną nerwicą pourazową trwały uszczerbek na zdrowiu powoda wynosi 5%.

Zakres cierpień powoda w związku z wypadkiem, biorąc pod uwagę jego podeszły wiek i pogarszający się stan zdrowia, był znaczny, jednakże biorąc pod uwagę charakter następstw związanych bezpośrednio z wypadkiem, nie mógł prowadzić do przyznania powodowi zadośćuczynienia w kwocie większej, aniżeli kwota 15.000 zł wypłacona powodowi w postępowaniu likwidacyjnym. Powód subiektywnie wiąże swój zły stan zdrowia wyłącznie z następstwami wypadku, wykazuje tendencję do agrawacji obrażeń rzeczywiście doznanych. Tymczasem u powoda stwierdzono szereg schorzeń samoistnych, z którymi przede wszystkim wiązać należy odczuwane obecnie dolegliwości bólowe i ograniczenia w codziennym funkcjonowaniu. Tym samym kwota 15.000 zł wypłacona już powodowi przez ubezpieczyciela tytułem zadośćuczynienia jest kwotą adekwatną do stopnia doznanej przez niego krzywdy i wyczerpuje jego roszczenia z tego tytułu.

Rozstrzygając w przedmiocie odszkodowania Sąd miał na względzie treść opinii biegłego neurologa, zgodnie z którą zakres niezbędnej opieki ze strony innych osób zwiększył się o 2 godziny dziennie w ciągu pierwszych 2 miesięcy po wypadku. Stąd też kwota należności z tytułu opieki wynosi 1.140 zł (60 dni x 2 godziny x 9,50 zł wynagrodzenia za godzinę opieki według znanych Sądowi z urzędu stawek (...)). W postępowaniu likwidacyjnym pozwany ubezpieczyciel wypłacił powodowi kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów opieki. Tym samym należność powoda z tego tytułu wynosi ostatecznie 540 zł. Biorąc pod uwagę istotne następstwa wypadku w sferze psychicznej powoda (zespół stresu pourazowego, nerwica pourazowa) uznać należało za uzasadniony koszt zakupu leku przeciwdepresyjnego (...) za kwotę 25,12 zł. Z uwagi na powyższe roszczenie o odszkodowanie mogło zostać uwzględnione jedynie co do kwoty 565,12 zł (540 zł + 25,12 zł), którą to kwotę zasądzono od każdego z pozwanych na rzecz powoda z jednoczesnym ustaleniem, że zapłacenie przez jednego z pozwanych zasądzonych kwot zwalnia drugiego od obowiązku zapłaty w zakresie zapłaconych sum.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, zaskarżając go w zakresie pkt. 4 odnoszącego się do pozwanego (...) S.A. w zakresie oddalającym powództwo co do kwoty 35.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Skarżący wyrokowi temu zarzucił naruszenie:

- przepisów prawa materialnego, tj. art. 445 k.c., polegające na niewłaściwym zastosowaniu powołanego przepisu i przyjęciu przez Sąd

I instancji, że kwota 15.000 zł wypłacona powodowi przez pozwanego (...) S.A. w ramach procedury likwidacji szkody stanowi odpowiednią sumę zadośćuczynienia za doznaną przez niego krzywdę w związku z wypadkiem z dnia 15 września 2009 r., w sytuacji gdy mając na uwadze rozmiar cierpień psychicznych i fizycznych powoda w związku z wypadkiem ustalony przez Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie odpowiednia kwota zadośćuczynienia winna wynosić łącznie 50.000 zł,

- przepisów postępowania, mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 229 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. polegające na braku uwzględnienia przez Sąd Okręgowy przy rozstrzygnięciu

w przedmiocie należnego powodowi zadośćuczynienia całokształtu okoliczności ujawnionych w toku postępowania, a w szczególności pominięcia, przy ustalaniu rozmiarów uszczerbku na zdrowiu powoda związanego z obrażeniami doznanymi podczas wypadku, urazu w postaci stłuczenia barku lewego z kostnym uszkodzeniem brzegu panewki stanowiącego 10% uszczerbek na zdrowiu - tj. okoliczności przyznanej przez pozwanego (...) S.A. w toku postępowania sądowego i ustalonej przez Sąd Okręgowy - która to okoliczności winna być wzięta pod uwagę przez Sąd

I instancji przy określaniu odpowiedniej kwoty zadośćuczynienia należnego powodowi, niezależnie od trwałego uszczerbku na zdrowiu powoda

w wysokości 5% w związku z nerwicą pourazową powstałą w następstwie wypadku.

W następstwie tak sformułowanych zarzutów skarżący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez zasądzenie od pozwanego (...) S.A. kwoty 35.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 marca 2011 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia oraz o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwany (...) S.A. wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zaskarżony wyrok został wydany w oparciu o prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny w pełni podziela oraz przyjmuje za własne. Niemniej jednak apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie w zakresie dotyczącym oddalonych roszczeń powoda o zadośćuczynienie.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutów procesowych wskazanych w apelacji – wbrew twierdzeniom skarżącego – nie można przyjąć, że doszło do pominięcia w ustaleniach faktycznych, zawartych

w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, okoliczności wystąpienia

u powoda urazu w postaci stłuczenia barku lewego z kostnym uszkodzeniem brzegu panewki, który spowodował 10% uszczerbek na jego zdrowiu. Ustalenie to zostało bowiem wywiedzione z orzeczenia lekarskiego, znajdującego się na kartach 71–76 akt niniejszej sprawy oraz wyraźnie zamieszczone w opisie stanu faktycznego sprawy. Tym samym Sąd Okręgowy nie naruszył zasady zawartej w art. 233 § 1 k.p.c., nakazującej aby sąd oceniał wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Sąd Okręgowy wydając wyrok, wziął pod uwagę przeprowadzone dowody, spośród których najważniejszymi była dokumentacja medyczna obrazująca historię choroby powoda, a także opinie sądowo – psychiatryczna, ortopedyczna oraz neurologiczna i przeanalizował je, wskazując, jakie okoliczności uznał za udowodnione i na jakich w tej mierze oparł się dowodach. Zdaniem Sądu Apelacyjnego ze zgromadzonego materiału dowodowego Sąd Okręgowy wyprowadził pełne i właściwe ustalenia oraz logicznie poprawne i zgodne

z doświadczeniem życiowym wnioski, przez co dokonana przez niego ocena tego materiału nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać. Jako, że ustalenia poczynione w sprawie znalazły następnie swoje odzwierciedlenie w pisemnych motywach rozstrzygnięcia, zgodnie

z ustawowym wymogiem sporządzenia uzasadnienia, Sąd Okręgowy nie uchybił przepisowi art. 328 § 2 k.p.c.

Sąd I instancji niedostatecznie rozważył natomiast znaczenie ustalonych przez siebie okoliczności w ramach oceny rozmiaru krzywdy doznanej przez powoda, a w szczególności tej, jaka została podniesiona

w apelacji. Powód istotnie doznał urazu wynikłego ze stłuczenia barku lewego z kostnym uszkodzeniem brzegu panewki, co zostało stwierdzone przez lekarza orzecznika. Wystąpienie przedmiotowego urazu niezależnie od potwierdzającej go dokumentacji medycznej zostało przyznane przez pozwanego ubezpieczyciela zarówno co do samej istoty urazu, jak

i stopnia procentowego uszczerbku na zdrowiu, a nadto nie miało spornego charakteru przez czas trwania całego postępowania. Będący jego następstwem 10% uszczerbek na zdrowiu powoda powinien w związku

z powyższym podlegać uwzględnieniu na tle kryteriów decydujących

o wysokości zadośćuczynienia.

Co za tym idzie Sąd Okręgowy, ustalając zakres negatywnych następstw psychicznych i fizycznych powoda w związku z przedmiotowym wypadkiem, winien mieć na uwadze nie tylko uszczerbek na zdrowiu wynikający z nerwicy pourazowej, ale także uszczerbek uznany przez ubezpieczyciela, a związany z uszkodzeniem barku powoda. Dopiero łączne rozpoznanie wymienionych urazów mogło być podstawą przeprowadzenia oceny, jaka kwota stanowi odpowiednią sumę zadośćuczynienia za krzywdę powoda.

W tym kontekście kwota zadośćuczynienia przyjęta przez Sąd Okręgowy w rozpoznawanej sprawie jest nieadekwatna do rozmiaru jego krzywdy i wpływa na konieczność zmiany zaskarżonego wyroku.

Podobnie Sąd Okręgowy nie nadał odpowiedniego znaczenia trwałości skutków wypadku z dnia 15 września 2009 r. dla zdrowia powoda w aspekcie psychicznym i fizycznym. Nie uwzględnił przy tym w wystarczającym stopniu wieku powoda oraz szeregu schorzeń samoistnych, które w połączeniu

z tymi, będącymi następstwem wypadku, potęgowały i nadal potęgują złe samopoczucie, ograniczając ogólnie rozumianą sprawność powoda. Silne przeżycia, jakie wystąpiły u powoda po wypadku, spowodowały nie tylko zespół stresu pourazowego, czy nerwicę pourazową, ale przede wszystkim nawracanie traumatycznych wspomnień. To z kolei czyni powoda bezsilnym, odbijając piętno w codziennym funkcjonowaniu i kształtując jego życie oraz sposób postrzegania rzeczywistości.

Wyważając w kontekście powyższych uwag wysokość należnego powodowi zadośćuczynienia, nasuwa się wniosek, że kwota 15.000 zł, wypłacona w postępowaniu likwidacyjnym, nie stanowi kompensaty całokształtu ujemnych następstw przedmiotowego wypadku, równoznacznych z krzywdą.

Przypomnieć zatem należy, że krzywda jako zasadnicze kryterium decydujące o wysokości należnego zadośćuczynienia ma niewymierny charakter powodując, że ocena w tym zakresie winna być dokonywana na podstawie całokształtu okoliczności sprawy. O wysokości zadośćuczynienia decyduje sąd po szczegółowym zbadaniu wszystkich okoliczności sprawy, kierując się podstawową zasadą, że przyznane zadośćuczynienie powinno przedstawiać realną wartość dla pokrzywdzonego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 7 września 2012 r., I ACa 640/12, LEX nr 1220559). Zasądzona kwota zadośćuczynienia nie może być więc symboliczna, gdyż ma spełniać funkcję kompensacyjną. W sytuacji, gdy wysokość zadośćuczynienia ma charakter ocenny, a przy jego ustalaniu sądy zachowują duży zakres swobody, skuteczne zakwestionowanie wysokości zadośćuczynienia możliwe jest tylko wtedy, kiedy zachodzi wyraźna lub rażąca jego nieproporcjonalność do wyrządzonej krzywdy (wyrok SN z dnia 15 października 2009 r., I CSK 83/2009, niepubl.; wyrok SN z dnia 8 sierpnia 2007 r., I CSK 165/2007, OSNC-ZD 2008, nr C, poz. 66).W konsekwencji zarzut niewłaściwego określenia wysokości zadośćuczynienia może być uwzględniony tylko wtedy, gdyby nie zostały wzięte pod uwagę wszystkie istotne kryteria wpływające na tę postać kompensaty, zaś korygowanie przez sąd drugiej instancji zasądzonego zadośćuczynienia może być aktualne tylko wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, czyli albo rażąco wygórowane, albo rażąco niskie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 27 września 2012 r. I ACa 607/12, LEX nr 1223370).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy dopuścił się więc naruszenia art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c., oddalając powództwo w zakresie roszczeń o zadośćuczynienie w wyniku mylnej oceny, że kwota 15.000 zł, którą powód uzyskał od ubezpieczyciela, jest adekwatna do rozmiaru jego cierpienia. Oceny tej Sąd nie oparł bowiem na wszystkich przedmiotowo istotnych okolicznościach, które uprzednio ustalił. Niemniej jednak nie jest zasadne uwzględnienie całości żądań apelującego o podwyższenie kwoty zadośćuczynienia do poziomu 50.000 zł. Podwyższenia tego nie uzasadnia samo tylko leczenie przeciwbólowe, któremu poddany był powód, bez konieczności hospitalizacji powypadkowej, czy wdrożenia bolesnej rehabilitacji. Zachodzą natomiast podstawy do zasądzenia dodatkowej kwoty 8.000 zł tytułem zadośćuczynienia, by ostateczna jego wysokość była wyważona w stanie niniejszej sprawy.

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny zmienił na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zaskarżony wyrok w pkt. 4, zasądzając od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda kwotę 8.000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wskazanego w apelacji,

tj. 17 marca 2011 r. do dnia zapłaty.

W pozostałym zaś zakresie Sąd Apelacyjny oddalił przedstawioną apelację, orzekając na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł w oparciu o art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., nie obciążając powoda obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz strony pozwanej, mając na uwadze z jednej strony konsekwencje przedmiotowego wypadku dla sytuacji życiowej powoda, a z drugiej strony jego wiek oraz stan zdrowia.